

Věda a výzkum pro mladou generaci

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., v Praze-Uhřetěvesi je veřejnou výzkumnou institucí, zřízenou Ministerstvem zemědělství. Od svého založení v roce 1951 působí v oboru zootechnického výzkumu, v oborech biologických a biotechnologických základů živočišné výroby. Hlavní náplní jeho činnosti je základní a aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby.

Jana Velechovská

V návaznosti na vědeckou a výzkumnou činnost se výzkumný ústav věnuje i dalším aktivitám zaměřeným na děti a mládež. O podrobnostech jsme hovořili s koordinátorkou těchto projektů Ilonou Bečkovou.

Proč se vlastně věnujete aktivitám pro děti?

Ve školních osnovách základních škol informace o chovu hospodářských zvířat často úplně chybí. Je jen na osvědomosti učitele, zda se děti v tomto směru něco dozvědí. Vyrůstá generace lidí, zaměřená na počítačové technologie, která má o procesu produkce potravin značně zkrácené představy. A právě proto se Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., (VÚŽV) v Praze-Uhřetěvesi vydal cestou realizace výchovně-vzdělávacích a popularizačních projektů na úcelovém hospodářství – farmě v Netlukách. Farma vedle experimentálního zázemí umožňuje i ověřování navržených technologií a opatření přímo v praxi a jejich demonstraci v rámci aktivit pro pedagogické účely a osvětu chovatelské a poradenské praxe.

Máte za sebou sedm ročníků akce Věda na polích a ve stájích. Co o ní můžete říct?

V roce 2011 zahájil Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., v Praze-Uhřetěvesi tradici orga-

nizování naučné stezky pro děti, rodiče, ale i žáky základních škol s cílem přispět k celkové osvětě mladé generace. Každým rokem je v prvním červnovém týdnu, společně se společností Selgen, a. s., a Českou zemědělskou univerzitou v Praze realizována popularizační akce, naučná stezka Věda na polích a ve stájích s podtitulem Příběh potravin. Snahou uhřetěveských výzkumníků a jejich spolupracovníků je hravou formou přitáhnout pozornost dětí k základním informacím o běžných hospodářských zvířatech. Sama blízká přítomnost zvířat toto snažení jen podporuje.

Naučná stezka je koncipována jako dvou denní akce, páteční program je vyhrazen pro první stupeň základních škol. Žáci si společně s průvodcem projdou farmu Netluky, na několika stanovištích se dozvědí vše o krmění, dojení, seznámí se s chovem skotu a prasat. Sobotní program je již tradičně připravený pro širokou veřejnost, především rodiny s dětmi, které mají možnost projít trasu s několika stanovišti, kde se setkají s hospodářskými zvířaty, uvidí původní česká plemena krav, prasat, ovcí a koz, poznají i další malá zvířata – husy, králíky, křepelky, dokonce i včely. Projdou si i osada polička, uvidí nahou a vousatou pšenici, mák, konopí a další plodiny, umelou si obilí a upečou chléb. Také mohou prozkoumat země-

dělskou mechanizaci – kombajny či traktory.

Podle zkušenosti organizátorů se děti a mládež všech věkových kategorií často poprvé v životě seznámí s technologií produkce mléka, masa a vajec, s chovem skotu a prasat, ale také

Další projekt Škola na farmě probíhá pravidelně, vždy na jaře a na podzim. Co je jeho cílem?

Cílem projektu je populární formou seznámit žáky s živými zvířaty, jejich exteriérem, životní-

V rámci akcí pro veřejnost se děti blíže seznámí s hospodářskými zvířaty. Foto: Jana Velechovská

s rostlinnou výrobou od polní práce až po vlastní produkt. Svě nové poznatky si vždy ověří v jednoduchém testu s odměnami. Tuto akci – Příběh potravin navštěvují každoročně tisíce dětí s rodiči. Snahou organizátorů je každý ročník ještě více zpopularizovat a zdokonalovat, a tím přitáhnout pozornost celých rodin. Celá akce je pro návštěvníky zdarma.

mi projevy a potřebami, které musí současný, moderní způsob jejich chovu zajistit v zájmu ochrany jejich pohody a zdraví (welfare). Tento výchovně-vzdělávací projekt se před několika lety rozhodla zrealizovat skupina pracovníků z VÚŽV v Uhřetěvesi spolu s hlavním zootechnikem farmy Netluky. Byl zahájen v roce 2016 za podpory Ministerstva zemědělství a je určen žákům

prvního a druhého stupně základních škol. Projekt Škola na farmě je realizován již třetím rokem, každý týden v jarním a podzimním cyklu (kromě období prázdnin a svátků), a to vždy ve čtvrtek od 9 do 12 hodin, podle dohod se školami. Výklad zajišťují odborní a vědeckí pracovníci VÚŽV.

Žáci se seznamují s chovem všech kategorií plemen skotu na farmě – holštýnské, české strakaté (telata, mladý skot, dojnice, býci ve výkrmu), s významem chovu plemen skotu a prasat zařazených do Národního programu, která chovají na farmě, jako jsou česká červinka, český strakatý skot, české černostrakaté přeštické prase, včetně výroby a významu mléka pro výživu lidí a nezbytnosti produkce kvalitního masa, mají možnost blízkého kontaktu se zvířaty. Žáci mají možnost vidět každodenní provoz na farmě a seznámit se se zemědělskou technikou, poznají například krmný vůz nebo automatický přímovač krmiva. Na závěr programu si zopakují vědomosti a společně s lektorkou a učitelkou vyplňují malý test. Všichni obdrží malý dárek ve formě přívěsku. Pro zpětnou vazbu vyplňují doprovázející učitelé krátký dotazník, který slouží pořadatelům k analýze celého programu.

Váš nová aktivita se zaměřuje na studenty

středních škol. Můžete ji přiblížit?

Jedná se o projekt Příběh vědy – mladý výzkumník s podtitulem Výzkumem ke kvalitě potravin, určený především studentům středních škol. Je to vlastně pokus o vyhledávání nové generace výzkumníků – vědců v oboru živočišné produkce.

Prostřednictvím zážitkové demonstrace a pokusů (experimentální činnosti) v laboratorii VÚŽV se studenti populární formou seznámí se základy laboratorní výzkumné práce a s aktuálními problematikou ve výzkumu hospodářských zvířat. Mladé talenty se zájmem o vědecko-výzkumnou činnost a znalostmi se tímto způsobem aktivně zapojují do různých metod testací, například kvality mléka a masa.

Studenti se podívají do laboratorní molekularní genetiky, výživy a krmění hospodářských zvířat a fyziologie výživy a jakosti produkce a v neposlední řadě získají znalosti postupů v chovu skotu. Je šance, že tento program bude mít ohlas a přinese úspěch.

Závěrem chci uvést, že aktivity VÚŽV na poli komunikace mezi zemědělci a spotřebiteli přinášejí výsledky. O to se starají i školy, které v tomto směřují obohacení výukových programů s praktickým obsahem. Doufám, že se do těchto aktivit podaří zapojit i organizace zemědělců nebo pracovníky mimo zemědělství a školství. ■